

Fundacja im. Stefana Batorego oraz Ośrodek KARTA ogłaszają konkurs dla młodzieży szkół średnich:

„Polska codzienność 1945–1956”

Znajomość historii najnowszej jest warunkiem zrozumienia dnia dzisiejszego: mechanizmów rządzących życiem zbiorowości, postaw ludzi, relacji między nimi, przyczyn konfliktów i dążeń do zmian. Zainteresowanie młodzieży najnowszą historią, szczególnie poznawaną w sposób aktywny, służy wzmocnieniu więzi między pokoleniami, sprzyja wytworzeniu emocjonalnych związków z najbliższym otoczeniem, poczucia odpowiedzialności za nie, a tym samym prowadzi do kształtowania postawy świadomego uczestniczenia w życiu społecznym. Znajomość przeszłości stała się prawdziwą potrzebą przyszłości.

Wychodząc z takich założeń, Fundacja Batorego i Ośrodek KARTA postanowiły zaproponować szkołom program edukacyjny „Historia Bliska”. Proponujemy młodzieży intelektualną przygodę — podjęcie samodzielnej pracy badawczej pozwalającej poczuć historyczną wagę tego, co dotyczy życia własnej rodziny, środowiska, przeszłości rodzinnej czy pobliskiej wsi lub miasta, zdarzeń, które wycisnęły piętno na tym, co trwa dzisiaj...

Chcemy nakłonić młodych ludzi do rozmów z bezpośrednimi świadkami historii — mogą to być dziadkowie czy rodzice, może dalsi, dotąd dobrze nie poznani krewni, znajomi czy sąsiedzi — na temat szczególnie ważnych wydarzeń z przeszłości; do poszperania w rodzinnych archiwach, zbiorach zdjęć, starych listach; do poszukania potem dopełnień, innych świadectw zdarzeń, innych dokumentów.

Rozpoczynamy od konkursu, który ma służyć przyjrzeniu się życiu w nowej rzeczywistości powojennej Polski.

Rok 1945 to w powszechnej świadomości moment zakończenia II wojny światowej i mimo trwającego jeszcze oporu — zainstalowania w całej Polsce władzy komunistycznej, 1956 to rok przełomu, koniec stalinizmu. Jedenaście lat codzienności zdominowanej przez ideologię. Jak wpływała na sferę życia rodzinnego i prywatnego. Kim się było: we własnym poczuciu i przekonaniu, w rodzinie, w zakładzie pracy, w organizacji, w partii, wobec społeczeństwa. Sylwetki twórców i przeciwników systemu, „zwykłych” ludzi, którym ta nowa rzeczywistość — terroru, ale także radykalnych przemian gospodarczych, społecznych i kulturowych — przyniosła szansę awansu, rozwoju lub przeciwnie — niszczyła życie, wyrzucała ich na margines.

Co składa się na codzienność: rodzina, dom, praca, nauka, aktywność społeczna i polityczna, kontakty z innymi ludźmi, wychowywanie dzieci, rozrywka, hobby. To co człowiek myśli, o czym marzy, co czuje, w co wierzy. To co je, w co się ubiera, co ma w domu, co może kupić w sklepie, co widzi na ulicy. To jak żyje, jak pracuje, jak świętuje, odpoczywa. Co wybiera, czego się boi, z czym się zмага, do czego dąży...

Wykonanie zadania wymaga zastosowania metod pracy dziennikarskiej i warsztatu historycznego: zgromadzenia materiałów źródłowych (wywiady, kwerendy „strychowce”, archiwalne czy biblioteczne), oceny ich wiarygodności (poprzez porównanie z innymi), umiejętności wyciągania wniosków i komentowania, wreszcie — ciekawego przedstawienia wyników pracy.

Forma realizacji dowolna: może to być zbiór dokumentów wybranej osoby z własnym komentarzem, nagrana i spisana przez siebie relacja świadka lub świadków historii, zbiór fotografii z autorskim opisem, amatorski film wideo, audycja „radiowa” czy różne formy mieszane. Prace powinny mieć charakter twórczy — nie mogą być powieleniem czy kompilacją istniejących już opracowań.

Prace mogą być podejmowane indywidualnie lub grupowo, pod opieką i kierownictwem naukowym nauczycieli lub samodzielnie.

Termin nadsyłania prac — do 5 kwietnia 1997 (decyduje data stempla pocztowego). Konkurs zostanie rozstrzygnięty do 10 czerwca 1997.

Jury przyzna uczniom nagrody i wyróżnienia indywidualne i zespołowe, a nauczycielom wspierającym uczniów — wyróżnienia specjalne. Na nagrody i wyróżnienia Fundacja Batorego przeznaczyła pulę minimum 60.000 zł, w tym na najwyższą nagrodę zespołową — 10.000 zł.

Nadesłane prace stworzą odrębną kolekcję w Ośrodku KARTA, dostępną dla zainteresowanych badaczy czy wydawców. Przewidywana jest prezentacja prac lub ich fragmentów w specjalnej publikacji oraz ewentualnie w czasopiśmie ogólnokrajowych i lokalnych.

Bardzo prosimy o zgłoszenie do (15 października) przez przedstawiciela szkoły zamiaru uczestniczenia w konkursie — wysłamy wtedy plakaty konkursowe (do wywieszenia w szkole), materiały instruktażowe dla młodzieży i pomocnicze dla nauczycieli, informacje o punktach konsultacyjnych; chętnym szkołom dofinansujemy zakup do bibliotek książek i czasopism dotyczących historii najnowszej, mogących posłużyć uczestnikom konkursu.

Zgłoszenia i prace należy nadsyłać pod adresem: Ośrodek KARTA, 02-536 Warszawa, ul. Narbutta 29 — gdzie można także uzyskać wszelkie dodatkowe wyjaśnienia; tel. 48-07-12.

Prezes Fundacji Batorego
Aleksander Smolar

Prezes Ośrodka KARTA
Zbigniew Gluza